

توبه و نقش آن در قوانین کیفری ایران

13-08-1612:44:49 E.U

تالیف:

زهرا حسن زاده

شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۶۷۷۹-۵۹-۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۲۰۰۴۴۵
عنوان و نام پدیدآور	:	توبه و نقش آن در قوانین کیفری ایران / تألیف زهرا حسن زاده.
مشخصات نشر	:	رشت: کادوسان، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۱۳۸ ص.
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۱۳۵-۱۳۸.
موضوع	:	توبه (اسلام) -- جنبه های حقوقی
موضوع	:	حقوق جزا (فقه)
موضوع	:	حقوق جزا -- ایران
رده بندی دیویی	:	۳۴۵/۵۵۰۶
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۵ ت۹ ح۵ / KM۴۶۸۱
سرشناسه	:	حسن زاده، زهرا، ۱۳۶۴-
وضعیت فهرست نویسی	:	

انتشارات کادوسان

- عنوان کتاب: توبه و نقش آن در قوانین کیفری ایران
- مولف: زهرا حسن زاده
- ناشر: کادوسان رشت
- نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵
- حروفچینی و صفحه آرایی: هنر و اندیشه
- چاپ و صحافی: معراج
- شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
- قیمت: ۱۳۰۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۷۹-۵۹-۱

نشانی فروشگاه: رشت - گلزار - جنب بانک مسکن - انتشارات کادوسان

تلفن: ۰۱۳-۳۳۱۱۷۱۰۳ همراه: ۰۹۱۱۱۴۸۵۴۲۶

کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ است و هرگونه کپی برداری به موجب قانون پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۹	 فصل اول
۹	 مفاهیم و مبانی نظری توبه
۹	 معنای توبه
۹	 معنای لغوی توبه
۹	 معنای اصطلاحی توبه
۱۱	 توبه در قرآن
۱۳	 توبه در روایات
۱۴	 ماهیت توبه
۱۶	 وجوب توبه
۱۶	 وجوب توبه در راز
۱۷	 وجوب توبه در بیعت
۱۸	 وجوب توبه از نظر اجتماع
۱۸	 وجوب توبه از نظر عفو
۱۸	 توبه از جنس اصلی
۲۲	 آثار توبه
۲۲	 محبوبیت در نزد خداوند
۲۳	 تبدیل گناه به حسنه
۲۵	 وسعت رزق و رفاه در زندگی
۲۶	 عمر طولانی
۲۷	 استجاب دعا
۲۸	 حق الله و حق الناس
۳۰	 نقش توبه در حق الله و حق الناس
۳۰	 طریقه توبه در حق الله
۳۰	 طریق توبه در حق الناس
۳۳	 فصل دوم
۳۳	 توبه در سیاست جنایی تقنینی ایران
۳۳	 معنای جرم در حقوق جزا
۳۴	 عناصر تشکیل دهنده جرم
۳۴	 انواع جرائم

۳۵	معنای مجازات
۳۵	اقسام مجازات‌ها
۳۶	حد
۳۸	نقش توبه در حدود
۴۰	تعزیر
۴۰	معنای لغوی تعزیر
۴۰	معنای اصطلاحی تعزیر
۴۲	فرق بین حد و تعزیر
۴۲	نقش توبه در جرائم تعزیری
۴۴	ادله اثبات جرم
۴۴	اقرار
۴۶	بینه
۴۶	ب(ادای شبهات
۴۷	علم قاضی
۴۸	حدود و جایگاه توبه در آن
۴۸	زنا
۵۱	الف) قتل
۵۲	ب) رجم سنگسار کردن
۵۲	د) جمع بین جلد تازیانه و سنگسار مردن
۵۳	هـ) جمع بین تازیانه و تراشیدن سر و تبعید نمود
۵۳	و) ضغث
۵۴	ز) پنجاه تازیانه
۵۴	ح) جمع بین جلد و کیفر اضافه
۵۸	لواط
۶۲	مساحقه
۶۳	قیادت
۶۵	قذف
۷۲	شرب خمر
۷۸	سرقت
۸۳	محاربه
۸۶	ارتداد
۹۳	دشنام به پیامبر و کیفر آن
۹۵	سحر
۹۶	استمناء کننده
۹۷	وطی با حیوان
۹۸	کیفر جماع با مرده و نقش توبه در آن

فصل سوم	۹۹
توبه در سیاست جنایی قضایی ایران	۹۹
جایگاه حقوقی توبه	۹۹
قاضی و احراز توبه	۱۰۰
احراز توبه و ارتباط آن با قاعده صحت	۱۰۱
احراز توبه و ارتباط آن با قاعده درء	۱۰۲
علم قاضی و توبه	۱۱۰
توبه قبل از علم قاضی	۱۱۳
توبه بعد از علم قاضی	۱۱۵
نتیجه گیری	۱۳۲
منابع و اخذ	۱۳۵
منابع بررسی	۱۳۵
قرآن کریم	۱۳۵
منابع عربی	۱۳۶
پایان نامه	۱۳۸
قوانین	۱۳۸

13-08-1612:44:49 E.U

مقدمه

توبه، از جمله مسائلی است که در فرهنگ قرآن و سنت از جنبه مثبت و ارزشی به آن پرداخته شده و یک امتیاز در مکتب اسلام به شمار می‌رود. در آیات و روایات متعددی از توبه صحبت به میان آمده و انسان به آن تشویق و ترغیب شده و سقوط کیفر به صراحت در برخی از آنها مطرح شده است. اینکه انسان، در مسیر زندگی گاهی دچار خطا و لغزش می‌گردد نباید باعث شود که از رحمت الهی مأیوس و ناامید شود، زیرا درهای رحمت خداوند همیشه به روی بندگان باز است. توبه از موضوعات مشترک میان علم اخلاق، کلام، فقه و حقوق است و در هر کدام از این علوم از آن بحث جهت به آن نگریسته شده است. در هر نظام حکومتی اولین قانونی که تغییر می‌یابد قانون کیفری آن نظام است، چون قانون کیفری بازوی حکومت است و ثبات و استقرار آن به قوانین کیفری بستگی دارد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، قوانین و مقررات

مطابق بر شیوع انور اسلام تدوین و بازساز گ گردید و از توبه به عنوان یکی از عوامل سقوط مجازات نام برده شد.

انسان گناهکار وقتی از قبح گناه و معاصی آگاه می‌گردد و متوجه میشود که چه فاصله‌ای بین او محبوب و خالقش افتاده است پشیمان و متأسف می‌شود و این آتش و پشیمانی و تالم سراسر وجود و روح و جاننش را فرار می‌گیرد و یکسایه و دگرگونی در درون او رخ می‌دهد و تمامی آثار شوم، ریشه‌های گناه و سیئات توسط این آتش سوزانده شده و ضمیری پاک و نهادهی آرام و قلبی مملو از عشق محجوب و مخلوق بجای می‌ماند چنانکه خداوند می‌فرماید: **الامن تاب و امن و عمل صالحاً فاو لثک بیدل الله سیئاتهم حیات و کان الله غفوراً و رحیماً** در بسیاری از روایات ندامت و پشیمانی از ارتکاب گناه و جرم را توبه دانسته و آمده است که پشیمانی و ندامت واقعی مانع از بازگشت شخص تائب به سوی اعمال مجرمانه و گناه میشود. در حقیقت توبه حقیقی ندامت و پشیمانی خاصی را در پی دارد که مانع از تکرار اعمال سابقه می‌شود. رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم می‌فرماید: **(الندم توبه)** یعنی پشیمانی و ندامت توبه است و امیر المومنین علیه السلام در جایی می‌فرماید **(الندم احد التوبتین)** و نیز امام باقر علیه السلام می‌فرماید: **(کفی بالندم توبه)** و قریب به این مضامین در روایات دیگری نیز

بچشم می‌خورد.

اما در مورد عدم عود بر گناه و جرم که ثمره ندامت و پشیمانی حقیقی است امیر المومنین اینگونه می‌فرماید (الندم علی الذنب یمنع عن معاودته) یعنی پشیمانی بر گناه مانع از بازگشت به گناه می‌شود و همچنین اقرار حسن اعتراف را نیز توبه و اقرار به گناه را موجب بخشش و غفران دانسته‌اند. خداوند تبارک و تعالی در آیه ۱۰۲ سوره توبه می‌فرماید (و آخرون اعترفوا بذنوبهم خلطوا عملاً صالحاً و آخر سیئاً عسی الله ان یتوب علیهم) همچنین امیر المومنین علیه السلام می‌فرماید: المقر بالذنب تائب یعنی توبه کننده کسی است که اقرار و اعتراف به گناه می‌کند امام باقر علیه السلام اثر توبه را که دفع عقاب و رهایی از آثار سو آن می‌باشد مشروط به اقرار به آن کرده و می‌فرماید والله ما ینجو من الذنب الا من اقر به. در جایی دیگر امام باقر علیه السلام می‌فرماید خداوند سو خصلت و ویژگی از مردم می‌خواهد: ۱- اقرار به نعمتهای الهی تا آنها را زیاد کند ۲- اقرار به گناهان تا آنها را ببخشد و مورد غفران خود قرار دهد. در اینجا ممکن است این سوال مطرح شود که مراد از اقرار آیا اقرار در نزد امام و حاکم و قاضی است که خود مشیت است یا خیر؟ در جواب باید گفت خیر، مراد اقرار و اعتراف در نزد خداوند تبارک و تعالی و عذر خواهی و اعتذار است و آن عبارت است از این که امیر المومنین می‌فرماید (الاقرار اعتذار) بیان خواجه عبدالله انصاری در کشف الاسرار در این باب شنیدنی است حقیقت توبه پشیمانی است که در دل پدیداید، دردی که از درد در سینه سربزند، آتش خجل در دل وی افتد آب حسرت از دیده فرو ریزد نبینی که شاخی بیک سر آن آتش زنی و از دیگر سو آب قطره قطره می‌چکد؛ پیامبر اکرم (ص) فرموده‌اند (من ارب ذباً فانه علیه فهو توبه) بنابراین؛ جان و روح توبه همان سوز درد انقلاب درونی و آتش ندامت است و شرایط و ارکانی که برای آن ذکر شده است از باب مقدمه و یا از آثار شرایط توبه می‌باشد در واقع توبه را می‌توان اصلاح فوری مجرم از انجام جرم و گناه فرض کرد که در اکثر مکتب‌های حقوقی جهان خصوصاً مکتب حقوقی اسلام که مبنای قوانین جمهوری اسلامی ایران را تشکیل می‌دهد، فرض کرد. قانونگذار ایران در این رابطه در مورد برخی از جرایم با ملاحظه شرایطی توبه را موجب سقوط مجازات‌ها دانسته این موضوع در قانون مجازات ۱۳۷۰، ۱۳۷۵ و نیز قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲ بخوبی مشهود است که در ضمن تحقیق به تفصیل بدان خواهیم پرداخت.